

Boekgroot

Wat sterft er eigenlijk?

Veel mensen hebben het wel eens ervaren: die bijzondere sfeer die er ontstaat als een geliefde sterft. Alsof je tijdelijk buiten de tijd terechtkomt, in een verstilde, maar ook uiterst geïntensiveerde ervaring van het leven. Wim Jansen weet in zijn boek *Waar ben je nu?* iets van diezelfde sfeer op te roepen. Hij schreef een beeldschoon boek over een pijnlijk onderwerp.

“Er helpt geen lievemoederen aan, wij moeten sterven,” schrijft hij. “In de terminologie van mijn verhaal: ons ‘ik’ moet eraan geloven.” Maar hoe zit het dan met onze christelijke overtuiging dat de dood niet het laatste woord heeft, dat er ‘iets’ is wat overblijft? Hoe zit het met dat eindeloze bewustzijn dat ons beloofd wordt door de Bijna Dood Ervaarders? En met het volksgeloof à la: ‘Hij zit nu op een wolkje’?

Jansen, predikant en auteur, had een goede vriend die plotseling omkwam bij een auto-ongeluk. Waar is die nu? Jansen begint zijn boek met een ‘Brief aan mijn gestorven makker’ en eindigt elk hoofdstuk ook met een aan stuk tekst dat aan die vriend is gericht. Die brokstukken tekst geven een fragmentarisch maar verrassend levendig beeld van de dode vriend: een man van de academische twijfel, van het relativeren, van ‘Het tegenovergestelde is overigens ook waar,’ en van ‘Ontken meteen weer wat je over God zegt.’ Jansen was van de twee vrienden de meer bevlogene.

Maar ook Jansen twijfelt en relativeert, in dit met veel gedichten en citaten gelardeerde boek. Hij verwondert zich over de vermeende zekerheid en de vijandigheid waarmee skeptici de gelovers in ‘eindeloos bewustzijn’ afserveren. “Waarom wil men vanuit deze hoek zo zeker hebben dat dood echt helemaal dood is? Wat verstaat men trouwens onder ‘dood’? Alleen het ontbreken van individueel bewustzijn? Maar is dat niet een al te beperkt menselijke, en ook nog westerse perceptie? Er is zoveel meer en het ligt zoveel genuanceerder.”

Ja, wij moeten ons individu, onze persoonlijkheid, weer inleveren aan het eind, dat gelooft hij ook. Hij voelt onbehagen bij een geloof in een persoonlijk voortbestaan: “Velen in onze individualistische en egogerichte cultuur hebben er grote moeite mee om te aanvaarden dat hun individu eindig is en dus minder gewichtig dan zij zelf wanen.” Deze mensen rekenen zich rijk als zij menen het bewijs in handen te hebben dat we er allemaal nog zijn, na de dood, denkt hij.

“De korrel van ons ego moet sterven,” stelt Jansen en hij citeert Paulus en Johannes ter ondersteuning, “om op te gaan in God.” En met God bedoelt hij niet: “het ‘wezen’ in de lucht, adres; Wolkenstraat 3, 7777AZ, Hemel.” God is onkenbaar, maar wel erfahrbaar: een ‘onzichtbare, onzegbare werkelijkheid’. En opstaan in God is alleen in metaforen te vangen: de graankorrel die sterft op de akker om vrucht te dragen, het water dat zich bij eb terugtrekt uit rivierbeddingen, naar de eenheid van de zee. Uiteindelijk kan hij de vraag van de titel voluit en volkomen geloofwaardig beantwoorden.

Wim Jansen

Waar ben je nu? Over de dood van onze dierbaren.

Skandalon, 122 blz., € 12,95.